

Журавська В., Мирончук Н.М. Педагогічна освіта в Німеччині, її сучасний стан і особливості // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : збірник наукових праць / за заг. ред. д.п.н., проф. С. С. Вітвицької, к.п.н., доц. Н. М. Мирончук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С.198-199.

*Вероніка Журавська, магістрант ННІ іноземн. філології;
Н.М. Мирончук, канд. пед. наук, доцент
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)*

Педагогічна освіта в Німеччині, її сучасний стан і особливості

Протягом багатьох століть вища освіта Німеччини розвивалася за умов роздробленості земель, що наклало певний відбиток не лише на її структуру, а й на ті ідеологічні та психологічні чинники, які були покладені в її основу. Національною особливістю німецького народу є не лише його славнозвісна акуратність і пунктуальність. Німці несуть у собі майже всі переваги і недоліки середньостатистичного жителя Західної Європи. За тривалий період становлення німецької нації вища освіта Німеччини переживала часи злетів і падінь. На її стан впливали і гуманістичні ідеї видатних німецьких мислителів, і прагматизм науково-технічного прогресу, і згубна ідеологія нацизму.

Вивченню цієї проблеми присвятили свої праці багато вчених, зокрема освітні системи ФРН вивчали Н.Абашкіна, М.Васильєва, В.Головко, Т.Моїсеєнко, Т.Новікова, О.Турчин, а також такі іноземні дослідники в галузі педагогіки і системи освіти у ФРН та Європі: О.Анвайлер, І.Батчаєв, В.Бергер, В.Блінов, Ф.Буш, К.Груббер, Л.Дункер, М.Крючер, Ф.Кюберт, В.Міттер, Б.Холмс тощо. Однак, незважаючи на наявність такої кількості досліджень у цій галузі, проблема й досі залишається недостатньо вивченою.

Саме тому мета статті – проаналізувати сучасний стан і особливості педагогічної освіти в Німеччині.

Сьогодні у Німеччині усіх шкільних учителів готують в університетах. Ця система існує лише 20 років. Згідно з Основним Законом ФРН (від 23 травня 1949 р.), уся шкільна справа знаходиться у підпорядкуванні федеральних земель. У жовтні 1990 року середня шкільна освіта була упорядкована в усіх шістнадцяти землях країни. Визначальною рисою її є різноманітність освітніх напрямків та свідоцтв про кваліфікацію, що відповідають цим типам шкіл [2, с.16].

Сучасна модель підготовки майбутніх учителів у Німеччині за традицією не єдина для всіх 16 федеральних земель. У кожній з них є власна структура навчальних закладів, свої особливості диференційованого підходу в професійній підготовці педагогічних кадрів, що враховують стан загальної освіти у країні та мають свої форми фінансування. Загалом, час навчання у педагогічних ВНЗ Німеччини триваліший, ніж в Україні. Так середня тривалість навчання в університетах – 14 семестрів, а в галузевих інститутах –

більше дев'яти. В Україні студенти закінчують університет у 22 роки, у Німеччині – у 28,5. Федеральне міністерство послідовно допомагає реалізації такого рівня змісту освіти та відповідних дипломів випускників вузів, які б взаємно узгоджувались і визнавалися не тільки в усіх землях ФРН, а й у країнах Західної Європи [3, с.17].

Система вищої освіти Німеччини включає 250 вищих навчальних закладів, 70 університетів у старих і 28 у нових землях, спеціалізовані професійні навчальні заклади (113 у старих землях і 15 у нових), існують педагогічні, технічні, теологічні інститути, вищі школи управління, мистецтв.

Для сучасної загальноєвропейської педагогічної освіти характерні такі ознаки: прагнення відповідати запитам сучасного суспільства, з огляду на інтеграційні процеси в Європі; урахування ринку робочої сили; наявність принципу автономізації; спадкоємність між фазами та закладами з підготовки педагогів; розвиток методологічної бази педагогічної освіти задля пошуку перспектив розвитку [3, с. 38-40].

Найбільш розвиненим напрямом у Німеччині є виробнича педагогіка — галузь професійної педагогіки, яка досліджує проблеми професійного навчання. Питання, що розробляються нею, спрямовані на врахування практичних вимог виробництва, створення сприятливого психологічного клімату, прийняттого стилю керівництва й управління, відчуття співучасті у загальній справі [1]. Отже, на сучасному етапі перед системою педагогічної освіти Німеччини актуалізовано низку завдань: узгодження змісту й структури педагогічної підготовки в навчальних закладах країни, запровадження ступенів бакалавра та магістра на факультетах німецьких університетів, збільшення мобільності студентів та викладачів, активна участь у міжнародних освітніх програмах, професіоналізація освіти фахівців тощо.

Підготовка вчителів здійснюється в два етапи, а саме: навчання у ВНЗ і стажування. Далі можливе підвищення кваліфікації й перепідготовка. На першому етапі вивчаються загальноосвітні дисципліни, теоретичні курси зі спеціальності й педагогічні дисципліни (6-10 семестрів). Другий етап передбачає підготовку впродовж 24-х місяців (Referendariat) учителів усіх типів шкіл, які бажають працювати в гімназії або професійних школах 2-ого ступеня. Однією з найважливіших функцій університетів Німеччини сьогодні є підготовка шкільних учителів. Уся система підготовки кадрів у них спрямована насамперед на те, щоб залучити їх до трудової діяльності. Така позиція характерна для багатьох економічно розвинених країн.

Таким чином, досліджуючи процеси становлення і розвитку педагогічної освіти в Німеччині, було з'ясовано, що її розвиток відбувався завдяки обміну інформацією, яка сприяла збагаченню власного досвіду. Для перспективного розвитку є дуже важливим питання гнучкої системи педагогічної освіти, чого можна досягти лише в інтеграційній системі навчання. Освіта повинна бути організована таким чином, щоб ті, хто навчається, могли формувати свій власний досвід на основі теорії; вони повинні заохочуватися до вироблення власної концепції навчання і головне, бути до цього здатними.

Список використаних джерел

1. Абашкіна Н.В. Розвиток професійної освіти в Німеччині (кінець ХІХ – ХХст.) : автор. дис. на здобуття наук. ступеня кан. педаг. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / Абашкіна Неллі Володимирівна ; Ін-т пед. і псих. проф. освіти акад. педагогіч. наук України .— К. : [б.в.], 1999. –46 с.

2. Геймер Х. Система высшего образования в Германии - камо грядеши. Реформы и инициативы для ХХІ века / Геймер Х., Геймер Р. // Образование и наука. – 1999. – №2/3. – 16 с.

3. Козак Н. В. Дидактичні основи професійної підготовки майбутніх учителів у ФРН (ІІ половина ХVІІІ – кінець ХХ ст.): автореф. дис... канд. пед. наук / Козак Н. В. – К., 2000. – 17 с.